

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. An detur, vel saltem sit possibilis in visione beatifica, aliqua species
impressa creata?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

DISPUTATIO II.

De specie ad visionem beatificam concurrente.

Eclara^{ta} visionis beatificæ possibilitate, consequens est ut de principiis illam concurrentibus disputemus, & in primis de specie ad illam concurrente; deinde de lumine gloriæ ad illam requisito, de quo dicemus disputatione sequenti.

ARTICULUS I.

An detur, vel saltem sit possibilis in visione beatifica aliqua species impressa creata?

§. I.

Prænotanda ex Philosophia.

Notandum primò: Speciem intelligibilem se habere ut vicariam objecti, trahendo ipsum intentionaliter ad potentiam: & non solum se tenere ex parte potentie, tanquam determinationem, & complementum virtutis cognoscitivæ, vel per modum luminis eam confortantis, ita communiter docent Philosophi in libris de anima contra Valqem, & Alarcon. Ratio est evidens, quia ex objecto & potentia paritur notitia, ut est commune proloquium ex Augustino desumptum; unde ad partem intellectualem verbi, necesse est quod aliquid loco objecti sit in potentia, sicut semen est loco generantis, ut pariatur fetus; objectum enim per se ipsum semper in ea esse non potest, ut constat: Ergo ad cognitionem requiritur species intelligibilis, tanquam vicaria ipsius objecti, seu ut præbens concursum objectivum; non verò per modum luminis confortantis potentiam.

Addo, quod cognitio fit trahendo res ad se, & coniungendo illas sibi; unde cum res materiales, per entitatem suam non possint intrare in potentiam, & illi uniri, indigent specie, ut illa mediante ei uniantur. Quamvis ergo species sit subiectivè in potentia, quatenus eam actuat & informat, illa tamen se tenet ex parte objecti, tanquam gerens eius vices, & ut objectum illa mediante, possit informare, & actuare potentiam, eamque ad partem intellectualem verbi fecundare. Quod ut fiat evidentiùs,

Notandum secundò ex D. Thoma in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 1. ad 15. & quodlibet. 7. quæst. 1. art. 1. quod triplex potest esse similitudo in potentia cognoscitiva, respectu objecti. Prima se tenet ex parte potentie, & nihil est aliud quam virtus, seu proportio & efficacia potentie ad efficiendam cognitionem circa tale vel tale objectum. Unde idem S. Doctor hic art. 2. dicit quòd lumen gloriæ confortans intellectum ad videndum Deum, est aliqua similitudo ex parte visive potentie. Secunda est ex parte ipsius objecti, impressa tamen potentie; & non est aliud quam representatio, seu species, quæ objectum redditur intelligibile, & unitum potentie, ut ex ipso & potentia pariatur notitia. Tertia similitudo est ex parte medii, quæ non est aliud quam res aliqua priùs cognita, in qua, vel ex qua devenitur ad aliam: sicut in speculo, vel imagine priùs cogni-

Tom. I.

ta attingitur res representata. Et licet verbum seu species expressa etiam habeat rationem imaginis, tamen non habet rationem medii priùs cogniti, seu medii objectivi, sed formalis: eò quòd informet intellectum ex parte termini cogniti, & informando representet. Unde computatur à D. Thoma cum secundo medio tanquam medium cognoscendi quo, ut ipse loquitur quæ 1. 4. de verit. art. 2. ad 3.

Norandum tertio, vel potius supponendum ex libris de anima, quod species lapidis v. g. quæ intellectus constituitur in actu ad intelligendum lapidem, continet in se formam & naturam lapidis, eandem realiter cum illa quæ in lapide invenitur; non quidem sub modo naturali (hoc enim est impossibile, ut constat) sed intelligibili, & representativo.

Hæc suppositio, quæ est fundamentum plurimam quæ infra dicemus, probatur primo ex D. Thoma 2. de anima lect. 24. & 7. Metaph. lect. 6. ubi dicit speciem rei intellectæ esse quidditatem ejus, & 4. contra Gent. cap. 14. ait quòd verbum nostri intellectus, ex ipsa re intellecta habet ut intelligibiliter eandem numero naturam continet: Ergo species residens in intellectu est ejusdem nature cum re intellecta, non in esse naturali, sed intelligibili, & intentionali.

Probatur secundo ratione: Omnis representatio videtur vel in continentia eminenti obiecti representati, ut contingit in essentia divina, quæ representat creaturas, quia illas eminenter continet: vel in dependentia ab objecto representato, ob quam effectus suam causam representat: vel in convenientia formali. Sed species representat suum objectum, & non ratione continentie eminentialis: species enim quæ est acci^{ens}, non continet eminenter substantiam: nec ratione solius dependentie, alias habitus essentiales in intellectu, essent species obiectorum: Ergo ratione convenientie in forma representata: Sed non ratione convenientie analogicæ, alias representaret solum gradum analogicè communem; nec ratione convenientie genericæ, alias solum representaret genus: Ergo ratione convenientie specificæ, & consequenter species representans hominem, in esse intelligibili est ejusdem speciei cum homine, vel potius ipsa hominis species, seu quidditas.

Confirmatur: Species quidditativa hominis, est in esse intelligibili ipse homo representatus: Ergo species representans hunc hominem, est hic homo numero in esse intelligibili, & consequenter hic numero homo est in esse intelligibili idem realiter cum specie representativa illius.

Confirmatur amplius: Imago artificialis hominis, cum illo convenit in figura, & imago naturalis in substantia; ut patet in filio, qui est imago naturalis patris: Ergo etiam imago intentionalis hominis, qualis est species, debet cum illo in essentia convenire, cum sit illius imago quoad essentiam.

Dices primò: Albedo & nigredo sunt formæ inter se contrariæ, nec in gradibus intensis possunt simul in uno subiecto existerè: Sed species albedinis, & species nigredinis sunt simul in eodem intellectu: Ergo species albedinis non est ejusdem quidditatis cum illa, & idem de specie nigredinis.

Respondeo distinguendo Majorem: Sunt formæ inter se contrariæ, sub modo essendi natura-

R

li

li, concedo: sub modo essendi intelligibili, & intentionali, nego. Et concessa Minori, distinguo consequens distinctione Majoris: Ergo species albedinis non est ejusdem quidditatis cum illa: in esse naturali, concedo: in esse intelligibili & intentionali, nego.

8 Dices secundò: Species mensuratur ab objecto, & dicit relationem realem ad illud: Sed mensuratum distinguitur realiter à mensura, & terminus à relatione: Ergo species realiter distinguitur à natura, & quidditate objecti quod representat, ac proinde falsum est, quod species sit natura, & quidditas objecti representati.

Confirmatur: D. Thomas infra quæst. 42. art. 1. ad 4. negat relationem realem æqualitatis inter divinas personas, quia essentia quæ fundamentum est æqualitatis, una & eadem est in tribus personis: Ergo similiter, si eadem natura & quidditas sit in specie, & in objecto quod representat, illa non poterit dicere relationem similitudinis ad objectum.

9 Ratione hujus argumenti, quidam existimant quòd relatio similitudinis, quæ species ad objectum refertur, non est realis, sed rationis, sicut relatio æqualitatis, quæ est inter personas divinas. Sed melius responderetur, quod ut species mensuratur ab objecto, & dicat ad illud relationem realem similitudinis, non requiritur quòd ab illo distingatur realiter in natura & quidditate; sed solum in modo habendi naturam in esse intentionali, qui distinguitur à modo naturali, sub quo in ipso objecto invenitur: non enim fundat relationem illam, natura ut præcindit ab illis modis essendi, sed prout illis affecta, & modificata. Ex quo patet responsio ad confirmationem, concessio enim Antecedente, neganda est Consequencia, & paritas. Ratio discriminis est, quia essentia, quæ est fundamentum æqualitatis divinarum personarum, non habet in illis diversum modum essendi; sicut habet natura & quidditas, prout continetur in specie, & prout est in objecto, per illam representatò.

10 Ex his intelliges dictum Aristotelis 3. de anima textu 37. dicentis animam esse quodammodo omnia: quia scilicet ratione specierum intelligibilium, in se continet naturas & quidditates omnium rerum, non in esse naturali, sed intelligibili, & intentionali. Cui etiam concordat celeberrimum illud dictum Commentatoris, dicentis, *ex intellectu, & re intellecta fieri magis unum, quam ex materia & forma*. Materia enim non transit in formam, nec è contra forma in materiam, sed ex unione utriusque resultat tertium compositum: at verò ex specie in esse representativo considerata, & ex intellectu, non resultat unum tertium, sed potius intellectus transit in rem intellectam, mediâ specie intelligibili. Unde Aristoteles 3. de anima laudavit Anaxagoram, eò quòd dixerit intellectum nostrum esse immixtum omni esse specifico, ad differentiam puræ potentie in ordine naturali, quæ ratione suæ limitationis est quidem nata recipere omnem actum sui generis, non tamen alicui per identitatem admiscetur.

Adde, quòd cum ex una parte gradus cognoscendi, utpote immaterialior, superet gradum essendi entitativum, seu naturalem; & rursus ex alia parte, cognitio per se postulet unionem cum objecto; negari non potest, talem unionem debere esse multò perfectiorem, eâ quæ reperitur in ordine entitativo & naturali, inter materiam

A & formam, subiectum & accidentia. *Et aliter sentientes (inquit Cajetanus) nimis vilem faciunt naturam cognoscitivam: quòmodoquidem de eâ non aliter quam de rebus naturalibus iudicant.*

§. II.

Ostenditur Deum non videri à beatis, mediante aliqua specie impressâ creatâ.

Dico primò: In visione beata, nullam intervenire speciem impressam creatam. Ita communiter docent Theologi (excepto Egidio à Præsentatione) cum D. Thoma hic art. 2. & 3. parte quæst. 2. art. 3. ad 3. ubi sic habet: *Cognitio beata non fit per speciem que sit similitudo divine essentia, vel eorum que in divina essentia cognoscuntur, sed talis cognitio est ipsius divine essentia immediata, per hoc quòd ipsa essentia divina unitur menti beata, sicut intelligibile intelligenti*. Idem docet 3. cont. Gent. cap. 51. & in 4. distinct. 49. quæst. 2. art. 1. ad 1. 5. cuius verba infra referemus. Denique hanc doctrinam (ut dicit Egidius Romanus, in suo defensorio art. 1.) habuit S. Doctor divinitus inspiratum, & celestis revelatione confirmatam. Cum enim decessisset Frater Romanus Inquisitor Neapolitanus, qui ejus fuerat discipulus, eique post mortem apparuisset, ab ipso D. Thoma interrogatus, quomodo in Patria videretur Deus? Respondit his verbis Psalmistæ: *Sicut audivimus, ita & vidimus in civitate Domini virtutum*. Per hoc declarans, Deum eo modo videri à beatis in Patria, quo ab ipso D. Thoma audierat, dum ejus esset discipulus in via.

Eadem veritas hac ratione suadetur. Species impressa in visione beatifica superflua est: Ergo non datur. Consequencia patet, Antecedens probatur. Species impressa necessaria est ad suppleendum defectum objecti, quod secundum se non potest concurrere cum potentia ad intellectum sui, vel quæ non existit, vel quia remotum est, aut secundum se non est intelligibile, propter suam materialitatem: Atqui nullum horum habet locum, in proposito; nam Deus est existens necessariò, intimè præsens intellectui beati, & summe immaterialis, ac proinde perfectissimo modo intelligibilis: Ergo species impressa in visione beatifica superflua est.

Confirmatur: Ob eandem rationem superflua est Angelo species accidentalis ad sui cognitionem, nam substantia ipsius, ex communi sententia, quia est intimè præsens, & immaterialis, supplet vices speciei; & idem dicunt quidam recentiores de lumine respectu oculi, & de qualitibus sensibilibus respectu tactus, nempe quòd seipsis, sine specie moveant ad sensationem, quia habent sufficientem præsentiam, & unionem, ac proportionem cum potentia. Adde quòd, essentia divina potest seipsa præstare (seclusis imperfectionibus informationis & inharrentiæ) id totum quod facit species impressa creatâ, ut infra ostendemus: Ergo illa est superflua.

Probatur secundò conclusio: Si daretur in visione beatifica aliqua species impressa creatâ, vel illa produceretur necessariò à Deo, vel liberè; Neutrum dici potest: Ergo non datur. Minor quantum ad primam partem est certa, nullus enim datur effectus ad extra, qui necessariò à Deo procedat. Probatur verò secunda pars: illa species emanaret à Deo secundum suam

suam essentiam, ut est radix attributorum, & ut prævenit voluntatem, & omnipotentiam: Ergo emaneret ab ipso necessario, & non liberè. Antecedens est certum, quia species emanat à suo objecto formali; objectum autem formale visionis beatificæ, est essentia divina, ut radix attributorum, ut infra ostendemus. Consequentia autem probatur: Illud quod emanat ab aliqua ratione in Deo, præveniente voluntatem, est necessarium: sic scientia simplicis intelligentiæ, & juxta Adversarios, scientia media, necessaria est, saltem ex parte subjecti, quia prævenit voluntatem: Ergo si species illa emanaret ab essentia Dei, ut est radix attributorum, & ut prævenit voluntatem, necessario, & non liberè, à Deo procederet.

Confirmatur: Hæc emissio, specierum in objectis productivis illarum, est necessaria, quia illæ se habent ut affectiones naturæ, & ut proprietates, ac veluti quædam semina, quibus sui cognitionem nata sunt parere, sicut per semen naturale producunt simile: Ergo illa species representativa Dei, esset affectio, proprietas, & semen Dei, & consequenter naturaliter produceretur, sicut proprietas, & semen. Hæc conclusio magis constabit ex dicendis sequenti.

§. III.

Impossibilitas eiusdem speciei demonstratur.

16 Dico secundo: Non posse dari speciem impressam creatam, quæ Deum clarè & intuitivè repræsentet. Est contra Suarezem, Vazquezem, Molinam, & alios recentiores: est tamen D. Thomæ locis supra citatis, ubi impossibilitatem talis speciei, variis rationibus demonstrat.

Prima, quæ habetur quodlibeto. 7. quæst. 1. art. 1. & 1. cont. Gent. cap. 46. potest sic proponi. Effectus formalis speciei impressæ, est reddere objectum proximè intelligibile: Sed repugnat Deum fieri proximè intelligibilem, per aliquam formam creatam, & à se distinctam: Ergo repugnat dari speciem creatam, clarè & intuitivè Deum repræsentantem. Major est certa, & constat ex supra dictis: Minor verò probatur. Illud quod est per se intelligibile, imò & sua intelligibilitas, non potest fieri intelligibile per aliquid aliud: At Deus per se intelligibilis est, imò & sua intelligibilitas, cum sit actus purus in ratione intelligibilis, & infinite immaterialis: Ergo non potest fieri intelligibilis, & visibilis ut est in se, per aliquam formam, & speciem intelligibilem creatam. Minor constat, Major autem variis exemplis declaratur. Quia enim lux seipsa visibilis est, & ratio videndi objecta, non potest fieri visibilis per aliam formam à se distinctam. Quia albedo seipsa est alba, non potest fieri talis per aliam qualitatem. Quia unio est ratio jungendi extrema, non potest uniri per aliam unionem, sicut nec existentia fieri existens per aliam existentiam; alioquin daretur processus in infinitum, & illud quod est tale per essentiam, fieret tale per participationem, quod implicat. Ergo similiter cum essentia divina, sit ipsa lux increata, & ipsa intelligibilitas, & visibilitas per essentiam, non potest fieri intelligibilis, & visibilis per aliquam formam, seu speciem à se distinctam.

17 Confirmatur: Eadem est ratio proportionaliter de intelligibilitate, ac de intellectualitate: Sed quia Deus est prima intelligentia, non po-

A test fieri intelligens per aliud à se: Ergo similiter, quia est prima intelligibilitas, non potest fieri intelligibilis, & visibilis ut est in se, per aliquid à se distinctum.

Dices: Hoc argumentum probare quidem, 18 essentiam divinam non posse fieri intelligibile, & visibilem intellectui divino, & increato, per aliquam formam, aut speciem à se distinctam: non tamen demonstrare, quòd illa non possit fieri intelligibilis, & visibilis intellectui creato, per aliquid à se distinctum. Licet enim divina essentia sit ex se intelligibilis, imò & sua intelligibilitas, est tamen improporcionata, respectu intellectus creati, propter summam & infinitam ejus intelligibilitatem, ac proinde potest, & debet, per aliquam speciem creatam reddi proportionata, & intelligibilis ab intellectu creato.

B Sed contra: Quòd aliquod objectum per se 19 intelligibile, ratione suæ eminentiæ sit improporcionatum seu superexcedens respectu alicujus potentia, non arguit addendum esse aliquid ipsi, per quod fiat intelligibile, sed solum ponendum esse aliquid in potentia, quo confortetur, elevetur, & fiat potens ad illud cognoscendum. Sicut ex eo quod Sol ratione sui splendoris, sit objectum improporcionatum, & superexcedens respectu oculi noctuæ, non sequitur aliquid ponendum esse in Sole, per quod fiat ei visibilis, & proportionatus, sed solum debere poni majorem virtutem, & efficaciam in potentia viliva noctuæ, per quam roboretur & fiat potens ad videndum Solem. Unde ex eo quòd Deus sit objectum improporcionatum respectu intellectus creati, non sequitur divinam essentiam debere, vel posse fieri proportionatam per aliquam speciem creatam, sed tantum, intellectum creatum, mediante lumine gloriæ, debere confortari, & elevari ad ejus visionem.

§. IV.

Exponuntur aliæ rationes D. Thomæ.

D PRæter rationem jam explicatam, tres alias adducit S. Doctor hic art. 2. quæ breviter exponenda sunt. Prima sub his terminis ab illo proponitur. Sicut dicit Dionysius 1. de divin. nominibus. *Per similitudines inferioris ordinis rer. in nullo modo superiora possunt cognosci, sicut per speciem corporis non potest cognosci essentia rei incorporea: multo igitur minus per speciem creatam quamcunque, potest essentia Dei videri.* Pro cuius explicatione,

20 Norandum primo: Speciem non debere ita esse ejusdem ordinis cum objecto, ut cum eo conveniat in gradu perfectionis specifico; contingit enim sæpe, objectum ejus esse substantiam, speciem verò illud repræsentantem, esse accidens, ac proinde imperfectiorem suo objecto; sed quia ad minus debet cum objecto in gradu immaterialitatis convenire, non quidem specifico (constat enim speciem, quæ Angelus inferiori superiorem cognoscit, excedi hoc modo in immaterialitate, ab Angelo quem repræsentat) sed generico: cum enim species impressa sit veluti forma, per quam ipsum objectum constituitur in ratione intelligibilis proximè, & intellectio fiat ratione immaterialitatis, species impressa aliquod objectum repræsentans, debet esse in eodem ordine, & gradu saltem generico immaterialitatis cum illo, vel in superiori. Unde non aliâ ratione, species entitative materia-

materialis, nequit representare objectum spirituale, nisi quia non gaudet eodem gradu immaterialitatis cum illo.

22 Notandum secundo, seu potius recolendum ex dictis art. i. præcedentis disputationis: quatuor esse ordines vel gradus immaterialitatis, rebus cognoscibilibus convenientes. Primus est rerum sensibilium, ut sunt in materia individuali, quarum immaterialitas consistit in quadam actualitate quam habent, sufficienti ad immutandum sensum. Secundus est quidditatum rerum materialium, quæ licet in re habeant esse in materia individuali, per intellectum tamen ab ea abstrahuntur. Tertius est rerum spiritualium, quæ habent esse omnino separatum à materia, non tamen à potentialitate, quales sunt Angeli. Quartus ejus entis quod non solum separatum est à materia, sed etiam à potentialitate, cujusmodi est solus Deus, qui est actus purus. His respondent quatuor alii gradus, vel ordines immaterialitatis specierum. Primus est specierum sensibilium, singularia materialia representantium. Secundus specierum à phantasmatibus abstractarum, representantium quidditates & naturas materiales à singularibus abstractas. Tertius specierum intelligibilium, quæ nullo modo sunt à phantasmatibus abstractæ, non tamen sunt actus puri, sed admixtam habent potentialitatem, quales sunt species quibus Angeli cognoscunt. Quartus ejus speciei, quæ omnino separata est à materia, & potentialitate, estque actus purus, qualis est divina essentia respectu intellectus divini. Cum ergo dicimus, speciem debere convenire cum objecto in gradu immaterialitatis, hoc ita intelligendum est, ut si objectum habeat immaterialitatem primi ordinis, etiam species primi ordinis immaterialitatem debeat habere, & sic de secundo, tertio, & quarto gradu: unde cum nulla species creata, vel creabilis possit ad quartum immaterialitatis gradum pervenire; alioquin esset actus purus, & suum esse per essentiam, sicut Deus, nulla potest dari species creata, quæ Deum quidditative representet.

23 Confirmatur primo: Quælibet species creata, vel creabilis, magis distat à Deo, quam species sensibilis à quidditate rei materialis, & quam species à phantasmatibus abstractæ, à quidditate, & substantia Angeli: Sed repugnat per speciem sensibilem cognosci essentiam & quidditatem rei materialis, & per speciem à phantasmatibus abstractam, quidditative videri Angelum: Ergo à fortiori repugnat, per aliquam speciem creatam Deum quidditative videri.

24 Confirmatur secundo: Species non minorem debet habere proportionem, nec minus convenire in gradu immaterialitatis cum re quam representat, quam potentia intellectiva cum objecto quod conaturaliter intelligit: unde sicut repugnat dari intellectum creatum, qui conaturaliter videat Deum; quia nullus intellectus creatus, aut creabilis, potest esse ejusdem immaterialitatis cum illo, ut art. i. disp. præcedentis, latè expendimus. Ita similiter, ob eandem rationem, implicat dari aliquam speciem creatam, quæ Deum quidditative representet.

25 Confirmatur tertio: Virtus proxima ad intelligendum, debet in eodem gradu immaterialitatis consisti cum natura intellectiva cujus est virtus: Ergo pariter virtus proxima quæ movetur intellectus ad intelligendum, debet esse in

A eodè gradu immaterialitatis cum objecto movente, cujus est virtus proxima: Sed species impressa est vis proxima objecti moventis potentiam ad sui intellectum: Ergo debet in eodem gradu immaterialitatis cum illo consisti. Unde sicut repugnat aliquem intellectum conaturaliter videre Deum, nisi sit actus purus, & suum intelligere; ita etiam implicat dari aliquam speciem quidditative Deum representantem, nisi similiter sit actus purus in esse intelligibili, ejusdemque immaterialitatis cum divina essentia, quod omni formæ creatæ, vel creabili manifestè repugnat.

Secunda ratio est, *Essentia Dei est ipsum esse eius, 26*
 Quod nulli formæ creatæ competere potest: Non potest igitur aliqua formæ creatæ, esse similitudo representans Dei essentiam. Vis hujus rationis fundatur in doctrina Aristotelis & Commentatoris, §. 1. exposita. Illi enim docent (ut ibidem ostendimus) species intelligibiles esse ipsas quidditates rerum, non quidem in esse naturali, sed in esse intelligibili. Sicut idea domus in mente artificis existens, & domus ad extra, licet habeant diversum modum essendi, habent tamen eandem formam domus; juxta illud quod docet Aristoteles 7. Metaph. & D. Thomas ibidem lect. 6. *Ex sanitate fieri sanitatem, & ex domo domum, ex aqua est sine materia, in anima existente, illam quæ habet materiam.* Licet autem species quæ est accidens, possit esse quidditas substantialis creata, in esse intelligibili; nulla tamen species creata potest esse essentia, & quidditas Dei, etiam in esse intentionali, & intelligibili. Tum quia nihil potest esse ejusdem cum Deo immaterialitatis. Tum etiam, quia nihil potest esse idem cum illo, nec habere cum eo univocam & atomam convenientiam, secundum aliquod esse reale, & non fictum: esse autem intentionale, & representativum in specie intelligibili, non est aliquid esse fictum, aut aliqua denominatio extrinseca, sed verum & reale esse intrinsecum, quod in immaterialitate fundatur: Ergo &c.

Ex his facile diluuntur instantiæ Adversariorum. In primis, enim facile responderetur ad id quod dicit Vazquez, factum esse quod species impressa debeat esse ejusdem naturæ cum suo objecto; quandoquidem objectum aliquando est substantia, & species illud representans accidens. Hac enim instantia procedit ex pura æquivocatione hujus Authoris, qui non distinguit inter esse entitativum, & intentionale, seu representativum speciei. Licet enim species & objectum non debeant esse ejusdem naturæ & quidditatis, in esse naturali & entitativo, ut constat in exemplo adducto: bene tamen in esse intelligibili, & representativo, cum species sit ejus similitudo formalis, & cum ex specie & objecto (ut dicit Averroës) fiat magis unum, quam ex materia & forma, ut antea declaravimus.

Patet etiam responsio ad id quod dicit Arrubal, nullum scilicet esse inconveniens, admittere quod species creata, in esse intelligibili & representativo, sit ejusdem naturæ cum Deo, quia ad id nihil aliud requiritur, quam quod representet ipsum ut in se est. Ut enim supra ostendimus, esse intentionale, seu representativum, in specie intelligibili, non est aliquid esse fictum, aut sola denominatio extrinseca, sed verum & reale esse intrinsecum, in immaterialitate fundatum. Unde cum repugnet aliquam

quam creaturam, convenire univocè cum A Deo in aliquo esse reali, & non ficto, & esse ejusdem immaterialitatis cum illo, implicat dari aliquam speciem creatam, quæ illum quidditative repræsenteret.

Deniq; ex clusâ manet aliorum responsio, qui dicunt cum Vazque & Alarcon D. Thomam, vel solum negare similitudinem creatam, quæ se habeat ut medium prius cognitum, seu ut medium quod, non tamen speciem intentionalem, seu medium quo videatur. Vel si illam neget, eam solum negare de facto, non tamen de possibili. Unde dicit Alarcon tract. 1. de visione Dei disp. 3. c. 2. nu. 7. non esse assignabilem locum D. Th. ubi clare dicit impossibile esse hanc speciem.

Sed utrumq; facile confutatur: primum quidem, quia D. Thomas in 4. dist. 49. qu. 2. art. 1. ad 1. & quodl. 7. qu. 1. art. 1. distinguit triplex medium, scilicet medium *sub quo* ex parte potentia, medium *quo*, quod est species intelligibilis, & deniq; medium *in quo*, sicut speculum, in quo aliquid cognoscitur tanquam in re prius cognita. Et dicit, in visione beatica non dari secundum & tertium medium, sed solum inveniri primum, quod est ipsum lumen, quod dicitur similitudo ex parte potentia, ut explicat hic art. 2. Ergo expressè negat D. Thomas speciem intelligibilem in visione beata, & non solum medium in quo, seu prius cognitum. Præterea hic art. 2. ad 3. & tertio cont. Gen. cap. 5. 1. explicat quomodo essentia divina loco speciei aſtuet intellectum beati ad sui visionem: si autem solum incenderet negare similitudinem creatam, quæ se habeat ut medium prius cognitum, non autem speciem intelligibilem creatam, quæ est medium cognoscendi ut quo: ut quid explicaret, quod ipsa essentia divina habet rationem speciei, seu formæ intelligibilis, & quomodo? Similiter alia explicatio D. Thomæ evidenter est nulla: tum quia rationes D. Thomæ jam exposte, probant implicare contradictionem quod Deus videatur per illâ. Tum etiam, quia quodl. 7. citato clare dicit esse impossibile dari intellectui creato talem similitudinem, quæ sit mediū *quo* respectu divinæ essentia. Idem docet 3. contra Gentes, c. 49. & hic art. 2. sæpe repetit, quod non potest dari similitudo ex parte objecti, per quam (ut ostendimus) significat speciem intelligibilem. Ex quo patet quàm parum sit verus status Alarcon in lectione D. Thomæ, & quàm falsum sit illud quod dicit, nimirum non esse assignabilem locum in D. Thomæ, ubi clare dicit impossibile esse hanc speciem.

Ultima ratio petitur ex eadem radice quâ aſtuetur, & fundatur in hoc quod si daretur aliqua species creata, quæ Deum ut est in se, repræsenteret, illa ex se & ex natura sua haberet vim repræsenterativam extensivè infinitam: tum quia repræsenteret divinam essentiam, quæ est aliquid incircumscriptum, illimitatum, & continens in se supereminenter quidquid potest significari, vel intelligi ab intellectu creato. Tum etiam, quia quantum est de se repræsenteret totâ collectionem effectuum possibilem, quæ in divinâ omnipotentia continentur: cum enim talis species naturaliter & non liberè repræsenteret, ex se & ex sua natura non esset magis determinata ad repræsenterandam unam ex creaturis possibilem, quàm alterâ. Unde ex totâ illa collectione posset quamlibet repræsenterare, & sic ex se, & ex sua natura haberet vim repræsenterativam per-

tingentem ad omnes, ac proinde extensivè infinitam, cum effectus qui latent in divina omnipotentia, infiniti sint: repugnat autem aliquam speciem creatam habere vim repræsenterativam infinitam; quia cum vis intentionalis & repræsenterativa in specie, fundetur in ejus immaterialitate, sicut repugnat dari speciem creatam quæ sit infinita immaterialitatis, ita & quæ habeat vim repræsenterativam extensivè infinitam. Unde D. Thomas 1. p. q. 77. art. 1. docet naturam angelicam, v. g. Gabrielis, non posse deservire per modum speciei ad omnium rerum intellectionem; quia cum limitata sit, nequit in esse repræsenterativo omnia continere.

§. V.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primo cum Egidio à Præsentatione contra primam conclusionem, in qua dicimus in visione beata nullam de facto intervenire speciem creatam. Connaturalius, & congruentius videtur, tam ex parte Dei, quàm ex parte intellectus creati, poni speciem creatam in visione beata, quàm divinam essentiam supplere vices illius: Ergo cum Deus concurrat ad operationes causarum secundarum, modo sibi & illis magis congruo & connaturali, talis speciei admittenda est. Consequentia patet, Antecedens probatur quantum ad utramq; partem. In primis enim ex parte Dei connaturalius est, quod mediis formis creatis concurrat ad operationes creaturarum, quàm per seipsum immediatè. Sicut connaturalius est, quod natura creata propriis suppositis terminetur, quàm divinis; & quod Deus producat lucem medio Sole, quàm se solo. Item connaturalius est nostro intellectui, ut perveniat ad cognitionem objectorum, mediâ aliquâ specie illi inhærente, eique subordinatâ, quàm mediante essentia divina, illi assistente per modum speciei. Præsertim quia valde difficile explicatur, quomodo essentia divina possit uniri intellectui beato supplendo vices speciei, nisi illum informet, eique inhæreat, quod impossibile est.

Respondet negando Antecedens, quantum ad utramque partem. Ad cujus probationem in primis dici potest, convenientius esse quod Deus mediis formis creatis, concurrat ad operationes causarum secundarum, quando tales formæ sunt possibile; secus vero quando sunt impossibiles, & implicat contradictionem, ut contingit in proposito.

Secundò, dato etiam quod species creata in visione beata esset possibilis, non tamè esset magis congruum & connaturale Deo, & intellectui creato, quod Deus illâ mediante ad visionem beatificam concurreret, quàm immediatè per suam essentiam gerentem vices speciei. Ad primam probationem in contrarium dicendum est, quod connaturalius est Deum mediis formis creatis operari, quando illæ formæ se habent ut virtutes per se operativæ, & propriæ rei creatæ: tunc enim connaturalius est, quod Deus agere permittat, quàm quod impediatur, & per seipsum suppleat: secus vero quando illæ formæ se habent solum repræsenterativè, & ut vices gerentes alterius; si enim illud sit præsens, & per seipsum sufficienter actuans, potius superfluit, & minus connaturale est, quod per alterum id fiat, quàm per

seipsum, ut constat in substantia Angeli, gerente A
vices speciei impressæ in cognitione sui.

Ad secundam probationem similiter dicatur,
esse connaturalius intellectui nostro cognoscere
res per speciem creatam representativam il-
larum, quando objectum per seipsum non est in-
telligibile, & intimè illi præsens; secus autem,
quando habet has condiciones, ut contingit in
proposito: essentia enim divina est per seipsum
intelligibilis, & intimè præsens intellectui bea-
torum. Et licet non possit illum informare, hoc
tamen non obstat, quin possit supplere vices
speciei: quia, ut infra dicemus, informatio, vel
inhærentia non est de ratione speciei, sed per
accidens illi convenit.

32 Objicies secundo contra secundam conclu-
sionem. Si nulla posset dari species creata, Deum
quidditative representans, maxime quia illa de-
beret esse ejusdem immaterialitatis cum Deo;
in hoc enim principio fundatur præcipua vis, &
efficacia rationum D. Thomæ: Sed hoc princi-
pium est falsum, vel saltem valde incertum, &
dubium: Ergo nutat præcipuum fundamentum
nostræ sententiæ. Major constat ex supra dictis:
Minor probatur multipliciter. Primò, quia dari
potest, & de facto datur lumen gloriæ, quo intel-
lectus beatus connaturaliter videt Deum, quam-
vis non sit ejusdem cum eo immaterialitatis.

Secundò, species quæ est accidens, potest re-
presentare quidditative substantiam, quamvis
non sit ejusdem perfectionis cum illa, nec uni-
vocé cum ea conveniat.

Tertiò, species quæ Angelus inferior quiddi-
tative cognoscit superiorem, non est ejusdem
perfectionis, & immaterialitatis cum substantia
Angeli superioris: Ergo non requiritur propor-
tio in immaterialitate & perfectione, inter spe-
ciem & objectum quidditative cognitum. Idem
argumentum fieri potest de anima separata, quæ
potest cognoscere quidditative Angelos, licet
non conveniat cum eis in eodem gradu immate-
rialitatis.

33 Respondeo concessa Majori, negando Minori-
am, ad cujus primam probationem dicendum,
magnum esse discrimen inter lumen gloriæ, &
speciem impressam: nam lumen gloriæ se tenet
ex parte subjecti, & est virtus elevativa ipsius,
species autem se tenet ex parte objecti, & est e-
jus similitudo formalis. Quare licet lumen glo-
riæ non habeat eandem cum Deo immateriali-
tatem, species tamen impressa, quidditative
Deum representans, deberet esse ejusdem im-
materialitatis cum illo.

Ad secundam probationem, similiter dico
disparem esse rationem; licet enim accidens non
possit esse ejusdem perfectionis cum substantia,
in ratione entis, nec univocé cum ea convenire,
bene tamen in esse intelligibili & representati-
vo, quia potest cum ea convenire in gradu im-
materialitatis, quæ est fundamentum & radix in-
telligibilitatis; imò multoties accidens substan-
tiam superat in immaterialitate. At verò omni-
entitati creatæ vel creabili repugnat esse ejus-
dem perfectionis cum Deo, & cum eo univocé
convenire, etiam in esse intelligibili & repre-
sentativo; eò quòd nulla creatura possit esse e-
jusdem immaterialitatis cum illo.

Ad tertiam probationem ejusdem Minoris,
dicendum, quòd Angelus superior & inferior
conveniunt in eodem gradu saltem generico &
univoco immaterialitatis, quòd sufficit ad ra-

tionem speciei impressæ, ut supra diximus. Et
per hoc patet etiam responsio ad aliud exem-
plum de anima separata; licet enim illa non sit in
eodem gradu specifico immaterialitatis & intel-
lectualitatis cum Angelis, est tamen in eodem
gradu generico cum illis: ratio enim substantiæ
immaterialis & intellectualis ad Angelos, & a-
nimam rationalem, univocé communis est.

Objicies tertio: Ad effectum finitum non re-
quiritur virtus infinita: Sed visio beata ad quam
species ut virtus concurrat, est quid finitum: Ergo
ad illam non desideratur species infinite per-
fecta.

B Respondeo distinguendo Majorem: Non re-
quiritur virtus infinita, ex meritis effectus, con-
cedo: ex meritis objecti cuius est virtus, nego.
Vel secundò distinguo: Non requiritur per se
primò, transeat per se secundò, nego.

Explicatur: Licet visio beata, per se primò so-
lum exposcat speciem impressam objecti infini-
ti, ac proinde extrinsecè solum & objective in-
finitam; quia tamen non potest dari talis species
nisi sit in se ipsa intrinsecè infinita, utpote ejus-
dem perfectionis, & immaterialitatis cum illo,
perit saltem per se secundò talem infinitatem.
Sicut in sententiâ quæ docet malitiam peccati
mortalis esse extrinsecè tantum, & objective in-
finitam: licet offensâ contra Deum commissa,
per se primò, & ex propriis meritis, non exigat
nisi satisfactionem simili infinitate extrinsecè
gaudentem: quia tamen non potest dari satisfac-
tio quæ infinitatè habeat, nisi à persona infini-
ta procedat, & eo ipso quòd procedit à persona
infinita, non potest non gaudere infinitate in-
trinsecè: ideo per se secundò, infinitatem intrin-
secam in satisfactione desiderat.

Objicies ultimo: Quoties possibilis est aliqua
actio, etiam possibilis sunt principia quæ ad il-
lam concurrunt, ejusdem ordinis cum illa: Sed
in ordine supernaturali possibilis est cognitio
intellectus, tendens in Deum ut est in se, nempe
visio beatifica: Ergo etiam, possibilis sunt prin-
cipia quæ ad illam concurrunt; ac proinde spe-
cies impressa creata, quæ est unum ex principiis
ad cognitionem concurrentibus, possibilis erit.

Respondeo distinguendo Majorem: Possibi-
lia sunt principia, quæ se tenent ex parte poten-
tiæ, concedo. Quæ se tenent ex parte objecti,
semper, nego. Unde licet in visione beata, possi-
bile sit, & de facto detur lumen gloriæ creatum,
non tamen datur, nec possibilis est species im-
pressa creata. Ratio disparitatis constat ex supra
dictis, nam lumen gloriæ se tenet ex parte po-
tentia, supplet ejus defectum, illam elevat &
confortat, ac reddit proximè intellectivam;
E species autem se tenet ex parte objecti, vices il-
lius gerit, & reddit illud proximè intelligibile.
Cum ergo impossibile sit, divinam essentiam fieri
intelligibilem per aliquid creatum; quia illa
est sua intelligibilitas per essentiam, ut supra ar-
guebamus: intellectus vero creatus, possit fieri
proximè intellectivus per aliquam formam
creatam & illi superadditam, eò quòd non sit
sua intellectualitas per essentiam: hinc fit, spe-
ciem creatam, non tamen lumen crea-
tum, in visione beatifica
repugnare.

* * *